

ادای امانت

پندهای مسجدی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

خداوند دستور می دهد تا امانت ها را به صاحبان آن ها برگردانید: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا» (نساء: ۵۸)؛ یعنی: «خدا به شما فرمان می دهد که امانت ها را به صاحبان شان بازگردانید». امانت به معنی سپرده ای است که باید به صاحب آن بازگردد؛ مالی که قرض گرفته می شود امانتی است که باید سر موقع، به طلبکار مرجوع گردد. رسول الله (ص) فرموده: «مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ تَلْفِهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ» (رواه ترمذی)؛ یعنی: «کسی که مال مردم را به قصد پرداخت آن گرفت، خداوند پرداخت بدهی اش را میسر و آسان می گرداند اما کسی که اموال مردم را به قصد خوردن و تلف کردن مال آن ها گرفت، خداوند متعال او را تلف گردانده و اعتبارش را از بین برده و به زحمت و هلاکت می افتد». خیانت در امانت، یک گناه نابخشودنی محسوب می شود و یکی از نشانه های ایمان است. رسول الله (ص) فرموده: «لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ» (رواه احمد)؛ یعنی: «کسی که امانت دار نباشد ایمان ندارد و کسی که عهد و پیمانش راست نباشد دین ندارد».

گفتنی است که حفظ امانت و ارجاع آن به صاحبش، در امور و حوزه های مختلف می تواند موضوعیت داشته باشد؛ و امانت لزوماً از جنس مال یا اشیاء فیزیکی نیست؛ امانت می تواند یک سخن باشد؛ وقتی کسی به ما می گوید این سخن نزد شما امانت بماند، یعنی این سخن متعلق به گوینده ی آن یا یک مجلس مشخص است و نباید در جای دیگری نقل شود. رسول الله (ص) فرموده: «الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ مَجَالِسٌ: سَفْكِ دَمٍ حَرَامٍ، أَوْ فَرْجِ حَرَامٍ، أَوْ اقْتِطَاعِ مَالٍ بَغَيْرِ حَقٍّ» (رواه بی داوود)؛ یعنی: «مجلس ها دارای امانت هستند نباید اسرار آن ها را فاش ساخت مگر در سه مورد که دارای امانت نیستند: مجلسی که برای ریختن خون به ناحق تشکیل می شود و مجلسی که برای هتک حرمت ناموس دیگران تشکیل می شود و مجلسی که برای دستبرد به اموال دیگران به ناحق تشکیل می شود». این گونه مجالس دارای امانت نیستند و فاش ساختن اسرار این نوع مجالس اشکال ندارد.

همچنین اگر در مسئله ای دو کس بحث داشته باشند، هر یک از آن دو که کمتر می داند وظیفه ی اوست که به داناتری دیگری اعتراف کند و این اعتراف، یعنی امانت را به صاحب آن برگردانده است. وقتی کار به کسی که شایستگی آن را ندارد واگذار می شود، در واقع برخلاف فرمان خدا رفتار شده است و آن کس که کاری از عهده اش بر نمی آید اما مسئولیت را تحویل می گیرد برخلاف فرمان خدا رفتار کرده و امانت را به صاحب آن نرسانده است. کسانی که کارهای بزرگ را به انسان های کوچک می سپارند برخلاف فرمان خدا رفتار کرده اند و امانت را به صاحب آن نرسانده اند. مردمی که نمایندگی خود را به افرادی می دهند که شایستگی آن را ندارند برخلاف فرمان خدا رفتار کرده اند. بیشتر ناراحتی های اجتماعی، مولود همین مخالفت با فرمان خداست. و چنانچه از فرمان خدا اطاعت می شد و امانت به صاحب آن رسانده می شد و کارها به افراد شایسته سپرده می شد، همه ی عباد و بلاد در آرامش و آسایش بودند.